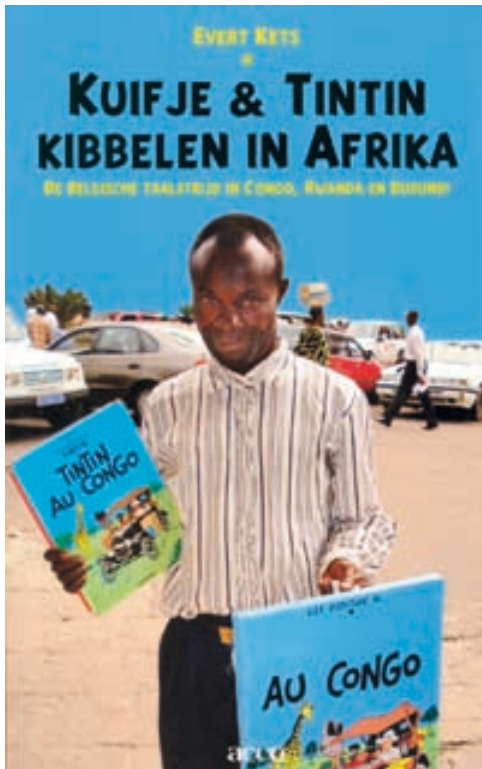

'InZicht' licht u in over nieuwe boeken, congressen en lezingen in taalkundig Nederland en België. Vermelding in deze rubriek betekent niet dat de redactie ze aanbeveelt. Voor een zo volledig mogelijk beeld hebben wij ook uw hulp nodig. Weet u iets waarvan u denkt dat het in deze rubriek thuishoort, laat het ons dan weten. Verschijningsdata en prijzen onder voorbehoud.

De Belgische taalstrijd in Afrika

Sinds België in 1830 een staat werd, is de binnenlandse politiek er bepaald door de tegenstelling tussen het Franstalige Wallonië en het Nederlandstalige Vlaanderen, oftewel de taalstrijd. Maar in hoeverre heeft die taalstrijd zijn sporen nagelaten in de voormalige Belgische koloniën Congo, Rwanda en Burundi? En is hij ook van invloed op de huidige politieke betrekkingen tussen de landen? Het zijn vragen die centraal staan in het boek *Kuifje & Tintin kibbelen in Afrika* van de Belgische journalist en geschiedkundige Evert Kets.

Kets laat zien dat de taalstrijd de verhouding tussen België en de voormalige koloniën in hoge mate bepaald heeft – en dat dat nog steeds zo is. Illustratief hiervoor is een incident uit 2008, toen de Nederlandstalige Belgische minister van Buitenlandse Zaken De Gucht vanwege uitspraken over mensenrechten en corruptie in aanvaring kwam met de Congolese president Joseph Kabila. Opmerkelijk genoeg kreeg Kabila steun van De Guchts Franstalige coalitiepartners. Deze botsing had alles te maken met de taalstrijd, zet Kets in zijn boek uiteen.

Congo was een Belgische kolonie van 1885 tot 1960, toen het onafhankelijk werd. Het is het grootste Franstalige land ter wereld, maar als alles volgens de regels was gegaan, had het Nederlands er nu ook een officiële status gehad. Er waren decreten die dit verordonnerden, maar die werden niet uitgevoerd en het Frans werd de voertaal. Het Nederlands was de taal van de impopulaire lagere ambtenaren, en de geheimtaal die werd gebruikt als men geen Frans wilde spreken. De taal kreeg zodoende een slechte naam, en *flamand* was een scheldwoord. De Afrikanen omarmden het Frans, en zagen in de emancipatiestrijd van het Vlaams enkel een extra barrière voor hun eigen ambities.

Het resultaat van deze verfransing van de 'Grote Merenregio', zoals de drie landen ook wel worden aangeduid, is dat Nederlandstalig en Franstalig België er verschillend tegenaan kijken. Vlaanderen en de Vlaamse politici zien ze als ontwikkelingslanden die steun nodig hebben, maar de Franstaligen hebben een minder afstandelijke visie en beschouwen ze veel meer als een volwaardige partner – en dat is in een notendop de verklaring voor het incident met De Gucht.

Kuifje & Tintin kibbelen in Afrika. De Belgische taalstrijd in Congo, Rwanda en Burundi is een uitgave van Acco en kost € 19,50 (gelijmd, 123 blz.). ISBN 978 90 334 7391 3

■ STADSFRIES

Het zogeheten Stadsfries was gedurende een groot deel van de twintigste eeuw de belangrijkste voertaal in onder meer de steden Leeuwarden, Sneek en Bolsward. Over de oorsprong ervan is in het verleden veel te doen geweest. Is het Nederlands in een Friese mond of een mengtaal? In hun populair-wetenschappelijke *Oorsprongen van het Stadsfries* gaan Cor van Bree en Arjen P. Versloot aan de hand van de uitspraak, woordenschat, vormleer en zinsbouw van het Stadsfries uitgebreid in op deze vraag. De conclusie: het Stadsfries is in de zestiende eeuw ontstaan doordat Friezen Nederlands wilden leren spreken. Sindsdien heeft het een blijvende Friese invloed ondergaan, en sinds de negentiende eeuw ook weer een invloed van het Standaardnederlands. Het boek bevat een uitvoerige Engelse samenvatting.

Oorsprongen van het Stadsfries is een uitgave van Fryske Akademy/Afûk en kost € 27,50 (gelijmd, 277 blz.). ISBN 978 90 6273 801 4

■ WOONWOORDEN

De woningbouw is een eeuwenoude nijverheid, en de ontwikkeling ervan is terug te zien in onze woordenschat. We kennen uit het Indo-Europees stammende woorden als *hol* en *hut*, middeleeuwse termen als *kasteel* en *klooster*, en hedendaagse als *doorzonwoning* en *wolvenkrabber*. In *Huis, tuin en keuken* beschrijft taal- en bouwkundige Maartenjan Hoekstra de herkomst van een kleine duizend woorden die met wonen en bouwen te maken hebben, en hij schetst en passant in een notendop de ontwikkelingen in de bouwkunde door de eeuwen heen. De twee laatste hoofdstukken zijn gewijd aan huisraad en 'het huis van de toekomst'. De tekst is geïllustreerd met foto's en tekeningen. Lezers van *Onze Taal* kunnen dit boek met korting bestellen – zie de aanbieding op blz. 134.

Huis, tuin en keuken. Wonen in woorden door de eeuwen heen is een uitgave van Atlas en kost € 24,90 (gelijmd, 256 blz.).

ISBN 978 90 450 0083 1

■ PAARDENWOORDEN

Voordat er motoren waren, waren er paarden: eeuwenlang gebruikten we ze voor vervoer en zwaar werk. Het belang dat ze voor de mensheid hadden, weerspiegelt zich in de vele woorden die met paarden te maken hebben, zoals *kittig*, *ga-reel* en *opzadelen*. Een groot deel van onze paardentaal wordt door journalist en ruiter Frans Collignon geïnventariseerd en verklaard in *Het paard in onze taal*. Het boek bevat hoofdstukken over aanduidingen voor paarden (*guil*, *vos*, *volbloed*, *karrenpaard*), over woorden die ontstaan zijn uit onze omgang met paarden (*ruiterlijk*, *draven* en *aftuigen*, maar ook minder voor de hand liggende als *bijdehand*, *emmeren* en *falderappes*), en over uitdrukkingen en gezegdes als *zwaar op de hand zijn*, *dat kan bruin niet trekken* en *uit je doppen kijken*.

Het paard in onze taal is een uitgave van Kemper Conseil en kost € 15,- (gelijmd, 87 blz.).

ISBN 978 90 76542 29 4

■ SAMENLEESWOORDENBOEK

Onlangs verscheen *Mijn derde Van Dale*, de opvolger van *Mijn eerste Van Dale* en *Mijn tweede Van Dale*. Het is bedoeld voor kinderen die net leren lezen. Anders dan de eerste twee, die

gericht zijn op het vergroten van de woordenschat, is dit derde deel gericht op 'verdieping' van de woordenschat, doordat het vooral woorden met meer dan een betekenis behandelt, zoals *pony* en *bus*. De woorden komen ter sprake in grappige en soms spannende verhaaltjes, die samen met het kind gelezen kunnen worden. Het met veel tekeningen geïllustreerde boek behandelt zo'n duizend betekenissen van circa driehonderdtwintig woorden, die ook steeds onder aan de bladzij als 'echt' woordenboeklemma zijn opgenomen.

Mijn derde Van Dale. Samenleeswoordenboek van Betty Sluzyer, Martine Letterie en Paula Gerritsen (tekeningen) is een uitgave van Van Dale en kost € 22,95 (gebonden, 175 blz.). ISBN 978 90 6648 098 8

■ ERGERNISSEN

Ben van Balen, naar eigen zeggen "wars van purisme maar ook van taalbederf", schrijft op www.irritaal.nl wekelijks een column over 'irritant taalgebruik'. Zo ergert hij zich aan uitingen als *goeiemoggel*, *hallootjes*, *doei*, *gebeuren*, *toppiejoppie*, *toedeledokie*, *zeg maar*, *doe je ding* en *ik heb zoiets van*, en verder

ook aan slordige uitspraak, spelfouten, hedendaagse voornamen, reclameslogans, misplaatste spaties en quasi-chique bedrijfsnamen. Veel stukjes zijn aangevuld met reacties van de bezoekers van zijn website.

Irritaal. Goeiemoggel, toppiejoppie & andere irritante taal is een uitgave van Sirene en kost € 12,50 (gelijmd, 191 blz.). ISBN 978 90 5831 497 0

■ TWENTS

In de jaren zeventig en tachtig van de vorige eeuw groeide in Twente de waardering voor het eigen dialect. Er werd steeds meer in het Twents geschreven, en in 1982 werd er op initiatief van de Kreenk

vuur de Twentse spraak een spelling te boek gesteld die voor alle varianten van het Twents als leidraad kon dienen. Deze spelling werd in 1997 herzien, en vorig jaar is zij

wederom aan de nieuwste inzichten aangepast – en gepubliceerd in een 'schriefwize': *Twents. Spelling & grammatica*. Zoals de titel al aangeeft, behandelt dit boek ook de grammatica van het Twents, zij het dat enkel de woordvorming aan bod komt; de zinsbouw wordt bewaard voor een volgende uitgave. Het boek vereist geen taalkundige voorkennis, want, zo menen de samenstellers, "zelfs oe schoonmoo moet het direks können begriepen".

Twents. Spelling & grammatica van Thea Kroese e.a. is een uitgave van TwentseWelle en kost € 12,95 (gebonden, 96 blz.). ISBN 978 90 71517 19 5

■ SMS-TAAL

Een van de kenmerken van sms'ën is dat er snel, kort en bondig gecommuniceerd wordt. Dat heeft geleid tot een specifiek compact taalgebruik, met specifieke eigenaardigheden. Taalkundige Wim Daniëls legt in het

boekje op konzakformaat *Sms & msn* uit hoe een en ander in zijn werk gaat: welke af- en inkortingen en emoticons er gebruikt kunnen worden, en welke andere kunstgrepen er mogelijk zijn. Het boekje bevat ook hoofdstukjes over msn-taal (veel opgesmukter dan sms-taal), sms-etiquette en sms-poëzie, en over de effecten van sms- en msn-taal op het algemene taalgebruik.

Sms & msn is een uitgave van Het Spectrum en kost € 5,- (ingenaaid, 155 blz.). ISBN 978 90 491 0052 0

EN VERDER

■ De publicatie *Maerlants Rijmbijbel in Museum Meermanno. De kracht van woorden, de pracht van beelden*, die in het najaar van 2008 ook bij Onze Taal te koop was, is nu gratis als e-boek te downloaden van de website van Museum Meermanno: www.meermanno.nl. Het boek bevat alle miniaturen uit de befaamde Maerlant-bijbel, plus een transcriptie en hertaling van de bijbehorende teksten, plus een toelichting daarop.

■ *Woordenboek Latijn/Nederlands* van prof. dr. Harm Pinkster. Vijfde, uitgebreide en herziene druk van dit inmiddels vermaarde woordenboek. Met cd-rom met daarop een elektronische versie van het woordenboek (ook te raadplegen op www.latijnnederlands.nl). Amsterdam University Press, € 49,95. ISBN 978 90 8964 073 4

■ *Toets gesproken Nederlands*. Twee cd's met in totaal achttien luisteroetsen ter voorbereiding op de Toets gesproken Nederlands van het inburgeringsexamen. Intertaal, € 14,95. ISBN 978 90 5451 968 3 ■